

УДК
7.012.001.891

DOI: 10.30857/
2617-0272.2019.11.

НИКОЛАЄВА Т. В., ГАЙОВА І. Л., ДАВИДЕНКО І. В.
Київський національний університет технологій та дизайну

ХУДОЖНЬО-КОМПОЗИЦІЙНІ ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕМЕНТІВ СТИЛЮ ВІНТАЖ В ДИЗАЙНІ СУЧАСНОГО ОДЯГУ

Мета. Дослідження історичного досвіду та сучасних тенденцій розвитку вінтажного стилю в дизайні одягу та аксесуарів, визначення методів творчої трансформації поверхні матеріалів та елементів декору з метою використання при дизайн-проекуванні перспективних колекцій одягу.

Методика. Використано сучасні методи історіографічного, літературно-аналітичного, системно-структурного аналізу, а також методи класифікацій засобів художньо-композиційного формоутворення елементів оздоблення та доповнень костюма.

Результати. Проведено дослідження історичних передумов виникнення стилю вінтаж та перспективних напрямів його розвитку. Виконано аналіз використання вінтажних елементів в сучасному одязі. Проаналізовано асортимент декоративних елементів і доповнень костюма різних модних стилів ХХ століття. Розглянуто техніки обробки матеріалів для створення вінтажних ефектів у сучасному костюмі.

Наукова новизна. Наукова новизна полягає у висвітленні генезису розвитку вінтажного стилю та перспективних напрямів подальшого розвитку стилю вінтаж в сучасному одязі, а також розробці класифікації засобів створення ефекту старовинних матеріалів та доповнень костюма.

Практична значущість. Результати наукової роботи можуть бути використані в навчальному процесі підготовки дизайнерів-стилістів та практичній діяльності сучасних художників-модельєрів та дизайнерів одягу. За результатами проведених наукових досліджень створено сучасну колекцію аксесуарів.

Ключові слова: художнє моделювання, аксесуари, оздоблення, ефект зношеності, модні тенденції.

Вступ. В проектуванні сучасних колекцій одягу важливу роль відіграють елементи оздоблення та доповнення, які надають додаткової виразності та знаковості костюму, що спроектований за сучасними технологіями дизайн-проекування. Особливе естетичне навантаження і образність несуть в собі доповнення та аксесуари, які мають елементи вінтажного стилю. Такий підхід до сучасного процесу дизайн-проекування дає можливість привнесення історичного досвіду та культурних здобутків минулого в досить прагматичний світ сучасної моди [18, С. 356].

Культурологічний феномен стилю вінтаж остаточно сформувався на початку ХХ ст. на тлі розвитку сучасних напрямів в мистецтві та дизайні. Протягом другої половини ХХ ст. цікавість до вінтажних елементів стрімко зростала серед дослідників, культурологів та аналітиків моди. Необхідним стало вивчення особливостей розвитку даного напрямку, його часових меж, а також формування структури костюма у стилі вінтаж. До початку ХХІ ст. цей напрям не лише набув статусу однієї з провідних тенденцій моди, а й однієї з характеристик стану сучасної культури, оскільки феномен вінтажного стилю досить чітко простежувався у

мистецтві та шоу-бізнесі тих часів. В багатьох музеях були представлені вінтажні костюми та текстиль як об'єкти, що відбивають течії та тенденції минулих років та їх вплив на формування різноманітних напрямів сучасної культури [6]. Виходячи з цього, «вінтаж» можна розглядати не лише як певний напрям моди, але, водночас і як втілення сутності сучасних культурних та мистецьких процесів та тенденцій моди.

Аналіз попередніх досліджень.

Дослідженню феномену стилю вінтаж присвячено численні наукові публікації в різних країнах світу, при цьому автори фокусують увагу на різних аспектах предмета дослідження. Зокрема, Н.В. Чупріна в статті [16] розглядає «вінтаж» як самостійний напрям в сучасній індустрії моди. Автором представлено передумови формування вінтажної моди, дано пояснення поняттю «вінтаж» та його відмінностей від ретро-моди. Зазначено, що «інтерес до вінтажних предметів, з одного боку, є способом вибудовування відносин з історією моди, з іншої — належить до числа практик, направлених на створення власного неповторного вигляду» [16, С. 80].

У праці [18] описані психологічні особливості попиту на модний стиль на основі ретро одягу. Так, вінтаж автори пов'язують з автентичністю, ностальгією та індивідуальністю, а розвиток вінтажного стилю розглядається крізь елементи трансформації споживчої культури. При цьому автори стверджують, що чинні теорії споживання, моди та існування певних ідеалів соціуму не можуть повністю пояснити вінтажні практики, які виступають як засіб трансляції культурних відмінностей, і разом з тим підпорядковуються запитам масової споживацької культури.

В статті [19] вінтаж виступає, як поняття, пов'язане з товаром, творчістю та автентичністю. В публікації викладено тематичні дослідження з аналізу вживання

вінтажного одягу на особистому та індивідуальному прикладі різних жінок протягом 10 років. Автори виокремлюють прагматичні підходи до використання вінтажного одягу, приділяючи увагу дослідженню таких проблемних тем як: товар і переоцінка вінтажу; мотивація та відкриття; автентичність як формальна гармонія, баланс, захоплення; автентичність як зв'язок з часом або місцем; автентичність як самовираження. При цьому попит на створення унікального зовнішнього вигляду розглядається у ХХІ сторіччі як складова безперервного загострення між диктатом масового ринку та запитом споживача на повернення індивідуальності. Схожий підхід до дослідження актуальності вінтажних елементів (як в модних образах, так і в дизайні інтер'єру) знаходимо в статті [10].

У свою чергу, Козлова Є. Е. у дослідженні наводить етимологію терміну «вінтаж», показує приклади використання вінтажних речей в гардеробі сучасних зірок Голлівуду, акцентуючи увагу на тому, що саме в ХХІ ст. вінтаж став основним напрямом в моді та справжнім бізнесом. Даному явищу сприяла поява спеціалізованих магазинів, аукціонних розпродажів, ретроспективних виставок одягу Будинків моди. На думку науковця «парадоксальний ефект вінтажу полягає в тому, що він, буди «минулим» моди, проте, здатний на крок випереджати сучасні тенденції, і тому виявляється ключем до їх визначення і прогнозування» [7, С. 101]. Попри ґрунтовний аналіз генезису стилю вінтаж та передумов перспективності цієї тематики, потребує подальшої розробки питання трансформації сучасних засобів, якими дизайнер може передати модному образу відповідний вінтажний код.

Постановка завдання. Все більший попит споживачів на використання вінтажних елементів в сучасному одязі

детермінує необхідність визначення прийнятних (з точки зору споживача) та гармонійних (з точки зору дизайнера) рамок можливої дифузії модних стилів для перспективних колекцій одягу. При цьому квінтесенцією є трансляція вінтажного коду через відповідний образ. Актуалізується питання щодо збагачення інструментарію дизайнера засобами досягнення ефекту зістарювання матеріалів та доповнень костюму в традиціях вінтажного стилю. Метою роботи є дослідження історичного досвіду та сучасних тенденцій розвитку стилю вінтаж та визначення методів творчої трансформації поверхонь матеріалів та створення відповідних елементів декору з метою використання в проектуванні перспективних колекцій одягу.

Результати дослідження. В XXI ст. «вінтаж» стає новою сферою творчих пошуків, культурологічних досліджень та практичної дизайнерської діяльності. Також слід відзначити, що ринок продажу вживаного одягу має тривалу історію. В записках Д. Гревемброха «Одяг венеціанців», ще у XVIII ст. згадуються численні вуличні крамнички. Вони мали прибуток завдяки мінливим смакам модної еліти, що бажала активно змінювати свій одяг, не витрачаючись на нові речі. Крім того, торговці відновлювали старі речі та перепродавали їх нужденним.

В епоху Відродження майже в усіх великих європейських містах були засновані гільдії торговців вживаним одягом. Вони скуповували та перепродавали старі тканини, мереживо, оздоблення та прикраси, переробляли під клієнтів одяг, що був у вжитку. Подібні сюжети можна побачити на багатьох гравюрах та замальовках того часу. Костюми з парчі, оксамиту, шовку або мережива були доступними лише багатим аристократам, тому продаж вживаного одягу ставав органічним аспектом розвитку

міської економіки, відігравав важливу роль у формуванні європейської моди серед різних соціальних груп населення. Одяг та текстильні вироби протягом тривалого часу зберігали свою цінність та естетичність, використовувались багато десятиріч. Різні верстви населення користувались вживаним одягом, який міг перероблюватися безліч разів. Цей одяг ставав еквівалентом матеріального стану сім'ї та вдалою інвестицією зароблених статків. Устави гільдій продавців вінтажного одягу зобов'язували їх не купувати одяг сумнівної якості, забороняли виставляти на продаж речі до того, як в них вносились якісь зміни. Численні кравці тримали у своїх майстернях старий одяг, поновлювали його та вносили лише деякі елементи оздоблення, змінюючи естетичні характеристики відповідно до моди.

Впродовж XVIII та XIX ст. високовартісні старі тканини часто використовували в багатьох переробках одягу, тому сучасні музеї костюма, датуючи свої експонати, враховують не тільки час виготовлення одягу, але й фактичний вік тканин, з яких він виконаний [5]. У великих містах Європи протягом багатьох століть активно діяли ринки вживаного одягу. Найбільш знаним серед них став «Petticoat Lane» (Лондон, Велика Британія) – ринок продажу ношеного одягу, ряди якого були заповнені лавками старих виробів: фраків, ліврей, тунік, шалей, капелюхів та взуття. В Парижі XVIII ст. нараховувалось понад 1700 посередників продажу одягу, що вже використовувався. Клієнтам демонстрували костюми з різних країн Європи, які часто не одягались більше одного разу та мали оздоблення і доповнення відповідно до тогочасних тенденцій моди [11]. Збільшення частоти зміни модних стилів та пропозицій новинок сезону призвели до стрімкого розвитку ринку ношеного одягу. Торговці вивчали закономірності формування ринків збуту, смаки різних прошарків суспільства.

Ношений одяг приймали в заставу, а дорогі тканини, мережива та прикраси брали у якості сплати кредиту [13].

Дослідження історії залучення вінтажних речей в економіку та культуру споживання доводить, що торгівля одягом, який вже був у використанні, стала однією зі складових розвитку культурологічних та соціальних передумов формування моди в більшості країн та потребує вивчення цього питання в аспекті трансформації сучасних модних тенденцій.

Дефіцит і висока вартість естетичних та модних речей гарантували дбайливе та раціональне використання вінтажних елементів та можливість їх перепродажу в подальшому обігу модних товарів. Кінець XIX – початок XX ст. ознаменувались розвитком індустріального виробництва товарів широкого вжитку, що дозволяло задовольнити попит широких кіл споживачів у модних та відносно недорогих товарах. Дорогі натуральні матеріали поступово замінилися штучними та синтетичними. Креативні розробки відомих будинків моди копіювались та широко тиражувались. Це призвело до зменшення уваги та попиту на вінтажні речі. Модним стало все те, що заперечувало минуле та протистояло йому.

Проте, і в ті часи прогресу та новацій високоестетичні вінтажні елементи оздоблення та декору включаються в побутовий та, особливо, видовищний костюм (аграфи, діадери, віяла, брошки, розетки, штучні квіти, шалі тощо).

Нове відродження зацікавленості до стилю вінтаж можливо відзначити в 70-80-х роках XX ст., коли в моду входять оригінальні елементи етнічного та історичного стилю. В цей період у Лондоні для естетів і богемі був відкритий перший вінтажний бутик – легендарна сьогодні «Viba», чії моделі цитували стиль 20-30-х років, але, як самостійний напрям, стиль

вінтаж в одязі сформувався лише в 90-і роки.

Цікавим є включення вінтажних елементів в колекціях таких відомих кутюр'є, як Yves Saint Laurent, Barbara Hulanicki, Jean Paul Gaultier, Vivienne Westwood, Zandra Rhodes. На початку 90-х років модельєри почали використовувати у своїх колекціях не тільки окремі елементи оздоблення, але й повністю поновлені старовинні костюми, що перероблялись та доповнювались сучасними елементами (моделі J. Galliano, A. McQueen, F. Moschino, C. Lacroix, R. Gigli, G. Versace, E. Ungaro). Надзвичайно яскраві та виразні колекції від John Galliano були активно наповнені різноманітними вінтажними елементами, що надавало їм оригінальності та знакової самобутності. Зростання інтересу до активного використання вінтажних елементів наприкінці XX – на початку XXI ст. можна визначити як своєрідний протест проти засилля одноманітності, техніцизму та уніфікації масового виробництва одягу [2].

Не спадає увага до використання вінтажних елементів у перспективних колекціях одягу і сьогодні. Одними з найбільш використовуваних елементів вінтажу є штучні квіти, розетки, а також оздоблені ними вінтажні сумки, капелюхи, віяла, шпильки. Цей новий напрям моди став частиною сучасної культури. Підвищений інтерес до нього обумовлений захопленням вінтажним одягом сучасних ікон стилю, відомих акторів та державних діячів [4].

Основним критерієм вінтажного стилю є вік виробу. Важливо зазначити, що вінтаж – це не історичні, антикварні речі, яким виповнилося понад сто років, і не сучасні, що були створені в останні роки. Вінтажними вважаються моделі чи елементи костюма, що належать до часового проміжку між першим і другим та можуть бути використані в сучасних

тенденціях моди. Стиль одягу, взуття, аксесуарів з рисами вінтажу повинен повністю відтворювати модні тенденції часу. Справжній вінтаж ХХ століття – це одяг та аксесуари з високими художньо-естетичними характеристиками, що відповідають стилю свого часу, які були виготовлені відомими брендами.

На відміну від цього існує визначення «псевдовінтаж» або «неовінтаж», якому відповідають моделі, виконані зі штучно зістарених матеріалів з ефектом «вицвілих» і «поношених». Часом відрізнити справжній вінтаж від «псевдо» можна лише за віком ниток, якими пришито ярлики до виробу. З вінтажної тканини виготовляють моделі за повністю автентичними старими викрійками і у результаті отримують одяг, який ніколи не носять, або навпаки, використовують підкреслено сучасні фасони та засоби обробки тканин, що дозволяє одягу відповідати актуальній моді. Комбінований вінтаж передбачає використання вінтажних елементів поряд з сучасними матеріалами, деталями, фурнітурою та оздобленням, що є найбільш поширеним в розробці сучасних колекцій одягу.

В термінології вінтажного стилю термін «Mint» означає річ, яка не була у вжитку, є в ідеальному стані як в день створення. Такий одяг зустрічається досить рідко і це вважається величезною знахідкою серед поціновувачів та колекціонерів вінтажного одягу. «Excellent» – це виріб, що майже повністю зберігся, з незначними слідами зносу внаслідок використання у певному проміжку часу. «Very good» – річ в дуже хорошому стані, яку можна носити, але в ній присутні характерні дефекти (наприклад, плями, бруд, потертості, патина та інше) [14].

Сучасним дизайнерам доцільно переглядати старі журнали мод, класичні фільми, ознайомлюватись з фотографіями, каталогами та музейними експозиціями

попередніх десятиліть. Можливо комбінувати елементи вінтажного одягу різних епох, наприклад, поєднувати сукні кінця ХХ – початку ХХІ ст. з аксесуарами в стилі 20-х, 30-х років ХХ ст.

Особливості формування стилю вінтаж можуть базуватись на ознаках стильових тенденцій різних періодів ХХ ст. Так, у 20-і роки, в якості доповнення було популярним використання капелюшок-казанків, тюрбанів, обідків та стрічок з пір'ям на зачіску, розеток, аграфів та маленьких сумочок на ремінці. Для оформлення вечірнього вбрання обирали пір'я, довгі нитки перлів, пайєтки, бахрому, штучні квіти. Поява цікавих декоративних елементів у сучасній моді багато в чому пов'язана саме з цією епохою.

В 30-х роках у моду повертається жіночність, в костюмі підкреслюється бюст і талія. Гардероб був невігядливий вдень і водночас надзвичайно гламурний ввечері. Все ще можна було побачити відгомін 20-х років у вигляді тюрбанів, перлів, але образ набуває ознаки більш витонченої жіночності. В одязі з'являються штучні квіти, капелюхи з широкими полями, рукавички та хутро. Стилізації під цю епоху найбільш яскраво проявляються останнім часом у весільній моді та вечірньому вбранні [9] (рис. 1).

40-і роки ХХ століття характеризуються зверненням до воєнної тематики. Стиль Military був найактуальнішим і відзначався простими суворими силуетами піджаків та суконь з оздобленням великими ґудзиками. У цей період набувають популярності капелюшки, хустки, рукавички, а також елементи доповнення з пластмаси та дерева. Спідниці стають значно коротшими, жакети – широкоплечими й нагадують чоловічу військову форму з її елементами оздоблення.

У післявоєнні роки жіноча мода звільняється від «жорстких рис»

військового костюма. З'являються широкі спідниці, капелюшки з вуалями, бантами та штучними квітами.

На початку 50-х років ХХ ст. у повсякденному житті жінки носили довгі сукні з тканин, що добре драпірувались. Модними були широкі капелюхи, рукавички, хутро, розетки, великі штучні квіти та оздоблення складними поверхневими ефектами обробки тканин. Важливим винаходом став нейлон, що давав можливість досягти легких та повітряних форм, складних елементів декору. В сучасних стилізаціях найбільш яскраво проявляються мотиви вечірньої та весільної моди епохи стилю New Look – сукні з вузькою талією та об'ємною спідницею [17]. Також у 50-х роках набуває популярності стиль Pin-up. Для створення костюма як зразок використовували плакати у стилі американської графіки 50-х років з зображенням моделей-жінок. З аксесуарів найбільш характерними були рукавички, невеликі капелюшки, брошки, перли, штучні квіти та декоративні пояси, що підкреслювали тонку талію (рис. 2).

В 60-і роки ХХ ст. відбулась революція в молодіжній моді. На відміну від 50-х років виникає мода на стрункий образ дівчинки-підлітка, що вимагає відповідного одягу та доповнень. З'являються міні-спідниці, незвичні поєднання кольорів, аксесуари в формі геометричних елементів, а також елементи з пластмаси та дерева. Мотиви 60-х років зберегли популярність і в творчості сучасних модельєрів, особливо у вінтажних колекціях повсякденного одягу та костюмах для відпочинку.

У 70-ті роки ХХ ст. в моді надзвичайно поширені штани-кльош, комбінезони та сукні-сорочки. Залишаються популярними яскраві відтінки, рослинні та геометричні рисунки тканин. Модною стає етнічна тематика, що особливо проявляється у великих масивних аксесуарах. Сьогодні стиль 70-х використовується у вінтажних

елементах нарядного вбрання та одягу для літнього відпочинку.

80-і роки ХХ ст. відзначаються як десятиліття надмірних поєднань форм і кольорів. Характерною ознакою жіночого костюма стає акцентування лінії плечей за допомогою великих підплічників, підкреслена поясом вузька талія та щільноприлеглі легінси. Популярними стають яскраві і масивні аксесуари з пластику, дерева, штучного каміння [6] (рис. 3).

Демократизація сучасного костюма, що почалася у ХХ ст., досягла особливого розвитку в ХХІ столітті. Цей процес пов'язаний із переходом на глобальне промислове виготовлення модного одягу та аксесуарів, що разом із новими вимогами сучасного життя, спричинило істотні зміни в структурі костюма. ХХІ століття характеризується швидкими змінами модних тенденцій та еkleктизмом, у тому числі, в галузі вінтажних аксесуарів і оздоблення [12].

Текстильні аксесуари стали незамінним елементом сучасного костюма. Вони були й залишаються доречним доповненням до загального ансамблю, часом становлячи його основу (рис. 4).

Деякі види доповнень вже майже забуті, інші набули розвитку та широко застосовуються (шалі, хустки, шарфи). В їх художньому оформленні часто використовуються елементи штучного зістарювання та декоративної обробки.

Одним з розповсюджених прийомів стала розробка вінтажних доповнень костюма в системі гарнітур (вироби, об'єднані спільністю часу, стилю, матеріалу та обробки).

Вінтажні аксесуари разом з одягом можуть утворювати художньо цілісний костюм, доповнювати його й у вигляді одиничних виробів, що може створювати цікаві композиційні ефекти.

Рис. 1. Сучасний костюм з використанням вінтажних елементів 20-30-х років XX ст. [15]

Рис. 2. Костюм з використанням вінтажних елементів 40-50-х років XX ст. [15]

Рис. 3. Сучасний костюм з використанням вінтажних елементів 60-80-х років XX ст. [15]

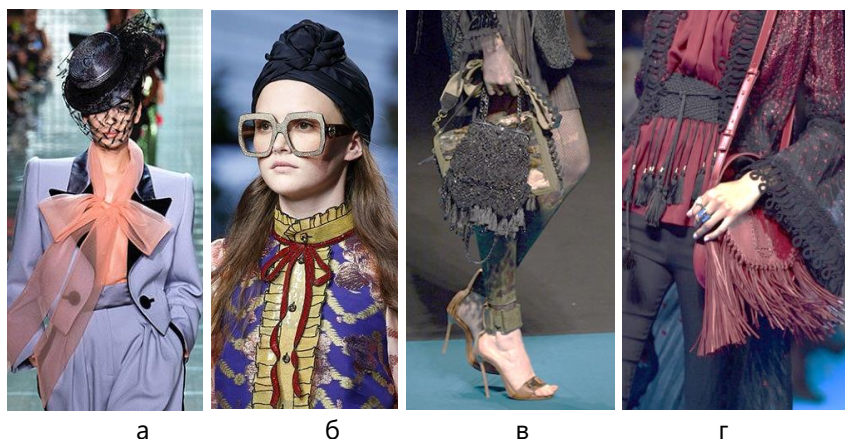

Рис. 4. Аксесуари в стилі вінтаж: а – капелюх з вуаллю; б – тюрбан; в – декоративна сумка з текстильних матеріалів; г – шкіряна сумка з бахромою [15]

Аксесуари у вінтажному стилі можуть розроблятися і в системі комплект, який своїми пластичними та орнаментальними характеристиками гармонійно вливається в систему ансамбль. Створення аксесуарів у

вінтажному стилі залишається на піку моди. Асортимент елементів доповнень та оздоблення сучасного костюма переважно складається з: шалей, хусток, сумок з текстильних матеріалів, розеток, бантів,

штучних квітів. Для імітації вінтажу використовуються відповідні техніки обробки поверхні матеріалів: вирізання, надання потертості, зминання, випалювання, знебарвлення, тонування, декупаж, кракелюр, патина тощо.

Створюючи цілісний вінтажний образ у костюмі, дизайнер не завжди має можливість використовувати оригінальні елементи, що відповідають творчій ідеї, такі як вицвіла тканина, потерта фурнітура, коштовна стара брошка та інше. Водночас знання сучасних матеріалів і навичок роботи в техніках декорування поверхонь матеріалів здатні забезпечити сучасному дизайнерові необхідну творчу свободу в дизайн-проекуванні перспективних колекцій одягу з елементами вінтажу. Існує кілька способів зміни зовнішнього вигляду матеріалів, відповідно до стилю та віку оригінальних зразків вінтажних елементів. Техніка штучного зістарювання застосовується залежно від проектного завдання, а також властивостей і складу оброблюваного матеріалу. Наприклад, ефект «зношеності» тканини досягається такими методами, як механічний вплив, термообробка, фарбування, знебарвлення.

При механічному впливі (потертості) як інструмент використовуються матеріали різної жорсткості, такі як наждачний папір, камінь або повсть (для тонких тканин). Для створення ефекту, матеріал піддають тертю до часткового руйнування структури його поверхні. Особливої виразності виробу надають потертості в місцях складок і швів. На тканину також можуть наноситися надрізи з подальшим тертям країв тканини чи виконуватись декоративне штопання.

Термообробка передбачає нагрівання матеріалу в печі до певної температури для надання поживного вигляду. З метою нерівномірної зміни кольору перед термообробкою (запіканням) на тканину може додатково наноситися барвник. Фарбування тканини може виконуватися

натуральними барвниками (чай, цибульне лушпиння, соки рослин) або готовими хімічними фарбами. Існує кілька способів фарбування тканин з метою штучного зістарювання: часткове або повне занурення зволоженої тканини в розчин барвника; фарбування попередньо складеної або скрученої певним чином тканини, втирання або нанесення фарби сухим пензлем тощо. Метою обробки в цьому випадку є досягнення ефекту нерівномірного вицвітання тканини.

Для знебарвлення текстильних матеріалів застосовуються хімічні речовини (відбілювачі на основі хлору). Даний спосіб використовується для обробки натуральних тканин рослинного походження (рис. 5).

Декупаж (вирізання та наклеювання зображень, роздрукованих на тонкому папері) – техніка декорування, яка використовується для імітації розпису чи складної фактури рідкісних старовинних виробів (аксесуари, взуття, прикраси) [20]. Поверхня для декорування може бути будь-якою (дерево, пластик, скло, тканина, шкіра). Для тканини застосовується спеціальний декупажний клей-лак, що зберігає еластичність після висихання. Техніка має різні варіанти: прямий декупаж, зворотний (застосовується на прозорих поверхнях), з тонуванням чи розписом, декопатч (наклеювання часток розрізаного або розірваного зображення), об'ємний декупаж із застосуванням моделювальної пасти та інше.

Кракелюр (тріщини у фарбовому шарі) – техніка декорування, яка може застосовуватися для різних матеріалів. На тканині подібні ефекти створюються за допомогою воску (гарячий батик). Для твердих поверхонь, наприклад, при виготовленні сумок, взуття, поясів, застосовують однокроковий (однофазний) або двокроковий (двофазний) кракелюр. Однокроковий кракелюр створює враження потрісканої фарби, крізь тріщини

якої проглядається основа. Техніка однофазного кракелюра дозволяє імітувати зістарені вироби з дерева й може застосовуватися для виготовлення декоративних елементів та фурнітури.

Двокроковий кракелюр відрізняється прозорістю верхнього шару та тоншим фактурним рисунком, що дозволяє створювати ефект тендітної старовинної кераміки, скла, емалі.

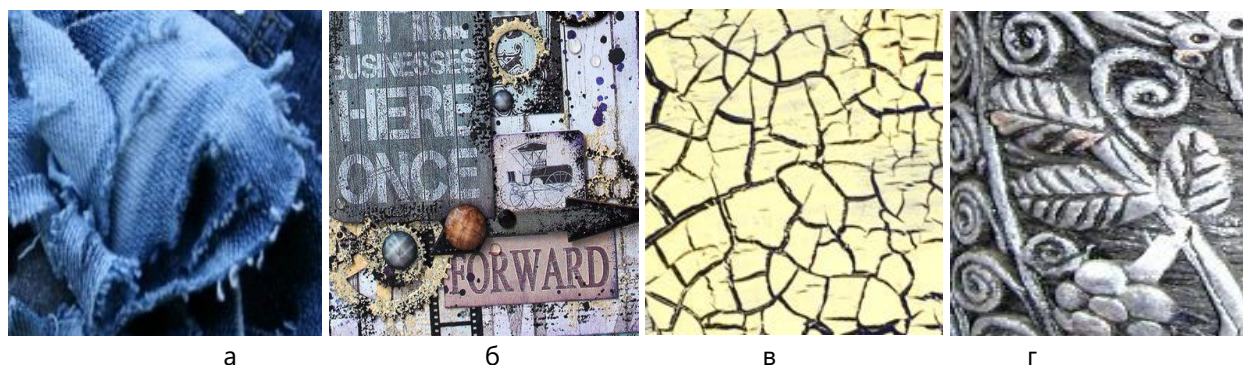

Рис. 5. Приклади декорування та штучного зістарювання поверхонь: а – знебарвлення та надрізання тканини; б – декупаж; в – однокроковий кракелюр; г – імітація металу, нанесення патини

Рис. 6. Використання технік імітації вінтажу в проектуванні аксесуарів сучасної колекції костюма (авторські роботи І.Л. Гайової)

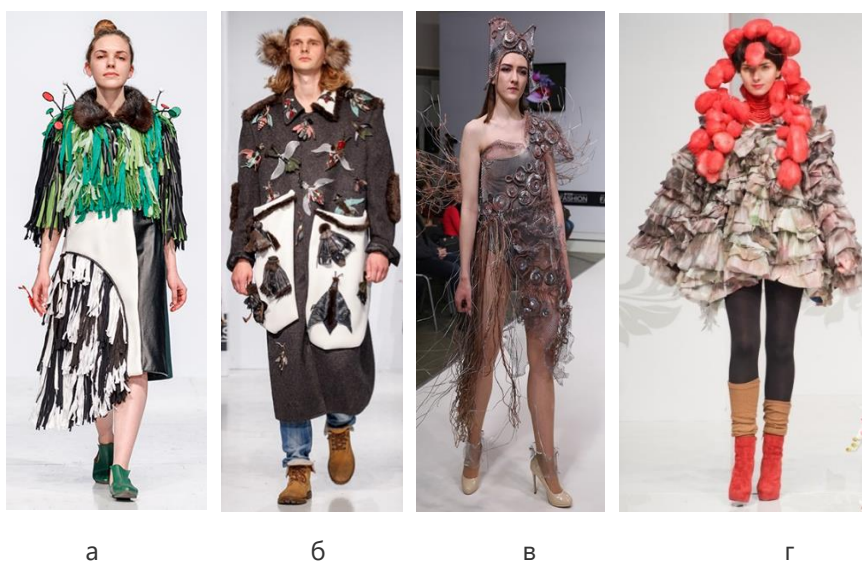

Рис. 7. Використання імітації вінтажних елементів у костюмі, роботи студентів КНУТД: а, б – М. Муравицької; в – О. Хоменко; г – О. Марчук

Першим шаром може бути розпис або декупаж який покривають спеціальним лаком-основою для двофазного кракелюра [1] (рис. 5). Техніка нанесення патини відома також як різновид декоративного зістарювання й використовується для надання поверхні ефекту утвореного часом нальоту та затемнення в місцях поглиблень рельєфного рисунка. Найбільш доступним та універсальним засобом є акрилова патина. Техніка може застосовуватися при створенні твердих декоративних елементів костюма (гудзики, брошки, деталі сумок та інш.), для імітації фактури металу, наприклад, срібла. При цьому основа деталі може бути виготовлена з пластику або дерева.

В процесі підготовки майбутніх фахівців з дизайну одягу, вищезазначені техніки обробки поверхні матеріалів використовуються як в створенні елементів оздоблення та доповнень, так і в формоутворенні сучасних форм костюма (рис. 6).

Колекції сучасного одягу студентів кафедри художнього моделювання костюма КНУТД, виконані з використанням імітації вінтажних елементів, є надзвичайно популярними в сучасних модних тенденціях та отримують високу оцінку на конкурсах різного рівня (рис. 7).

Як показав аналіз використання вінтажних елементів у формуванні модної стилістики ХХ століття, аксесуари відіграють важливу роль у костюмі, часом перетворюючись із другорядного елемента на першочерговий. Вони не лише виконують свої функції (практичні, естетичні, символічні, статусні й інш.), але й надають ансамблю костюма закінченого вигляду. В костюмі різних історичних періодів можна знайти найбільш естетичні приклади співвідношення одягу й аксесуарів. Аксесуари здебільшого слугують доповненням костюма, проте іноді стають його композиційним центром. Аналізуючи

історію моди, можна дійти висновку, що багато аксесуарів та деталей оздоблення у певні історичні періоди були обов'язковими елементами, без яких не можна було уявити цілісний комплекс костюма. Кожна епоха привносила властиві їй різновиди аксесуарів, історію яких важко класифікувати, проте можна виділити основні типи, які й сьогодні мають важливе значення та потребують подальшого дослідження.

Висновки. Проведено дослідження історичних передумов та особливостей розвитку стилю вінтаж, який в проектуванні перспективних форм костюма може бути визначений не лише як певний напрям моди, але і як вираження сучасних культурних та мистецьких тенденцій. Встановлено, що елементи структури, оздоблення та доповнення в стилі вінтаж створюють додаткову знаковість та сприяють історично-культурному збагаченню сучасного одягу. Проаналізовано асортимент декоративних елементів і доповнень костюма різних періодів ХХ століття. Розглянуто техніки обробки матеріалів для створення вінтажних ефектів у сучасному костюмі. За результатами проведених наукових досліджень створено сучасну колекцію аксесуарів: штучних квітів, віньеток, розеток, які були застосовані в оздобленні перспективних колекцій одягу та представлені на міжнародних та всеукраїнських конкурсах: Kyiv Fashion, «Сузір'я Каштан», «Печерські каштани», Ukrainian fashion week та інших.

Література

1. Герман Ю. *Современный декупаж и другие декоративные техники. Самое полное и понятное пошаговое руководство для начинающих.* Новейшая энциклопедия. Москва: ЭКСМО, 2018. 256 с.

2. Гофман А.Б. *Мода и люди: новая теория моды и модного поведения*. Санкт-Петербург: Питер, 1994. 208 с.

3. Гусейнов Г.М., Ермилова В.В., Ермилова Д.Ю. *Композиция костюма*. Москва: Академия, 2004. 430 с.

4. Дюпре В. *Да здравствует винтаж! Найдите, носите, любите его!* Москва: Феникс, 2007. 240 с.

5. Кибалова Л., Гербенова О., Ламарова М. *Иллюстрированная энциклопедия моды*. Прага: Артия, 1986. 608 с.

6. Кляйн Н. *No Logo. Люди против брендов*. Москва: Хорошая книга, 2005. 624 с.

7. Козлова Е. Э. Винтаж – одна из основных тенденций современной моды. *Труды СПбГИК*. 2007. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/vintazh-odna-iz-osnovnyh-tendentsiy-sovremennoy-mody> (дата обращения: 17.03.2019).

8. Козлова Т.В. *Костюм. Теория художественного проектирования: Учебник для ВУЗов*. Москва: МГТУ им. А.Н. Косыгина, 2005. 380 с.

9. Которн Н. *История моды XX век*. Москва: Тривиум, 1998. 176 с.

10. Курамшина Ю.В. «Вперед, в прошлое!»: мода на винтаж в современной культуре. *Ученые записки Таврического национального университета имени В.И. Вернадского* Серия «Философия. Культурология. Политология. Социология». Том 27 (66), 2014. № 1, С. 119-124.

11. *Мода и стиль. Современная энциклопедия*. Москва: Аванта, 2003. 156 с.

12. Николаева Т.В., Николаева Т.И., Баранова А.И. *Комплексне дизайн-проекування: навч. посіб.* Київ: КНУТД, 2018. 256 с.

13. Нанн Джоан. *История костюма. 1200-2000*. Пер. с англ. Москва: Астрель, АСТ, 2003. 343 с.

14. Орленко Л.В. *Терминологический словарь одежды*. Москва: Легпромбытиздат, 1996. 344 с.

15. Офіційний сайт журналу «VOGUE» URL: <https://www.vogue.ru/fashion> (дата звернення: 11.02.2019)

16. Чупріна Н. В. Винтаж як тенденція сучасної індустрії моди. *Культурно-мистецьке середовище: творчість та технології*. НАККіМ. 2014. 79-82 с.

17. Зелінг Шарлотта. *Мода. Век модельєров*. Москва: Тривиум, 2003. 440 с.

18. Veenstra A. and Kuipers G. It Is Not Old-Fashioned, It Is Vintage, Vintage Fashion and The Complexities of 21st Century Consumption Practices. *Sociology Compass*, 2013, 7:355-365.

19. DeLong M., Heinemann B. & Reiley K. (2005) Hooked on Vintage! *Fashion Theory*, 9:1, 23-42.

20. Pryce M. *New Crafts: Decoupage*. United Kingdom: Lorenz Books, 2014. 96 p.

References

1. German, Yu. (2018) *Sovremennyyi dekupazh i drugie dekorativnye tekhniki. Samoe polnoe i ponyatnoe poshagovoe rukovodstvo dlya nachinayushchikh. Noveishaya entsiklopediya* [Modern decoupage and other decorative techniques. The most comprehensive step-by-step tutorial for beginners. Newest encyclopedia] Moskva: EKSMO. [in Russian].

2. Gofman, A. B. (1994) *Moda i lyudi: novaya teoriya mody i modnogo povedeniya* [Fashion and people: a new theory of fashion and fashionable behavior] St. Petersburg: Piter. [in Russian].

3. Guseinov, G. M., Ermilova, V. V., Ermilova, D. Yu. (2004) *Kompozitsiya kostyuma* [Costume composition] Moskva: Akademiya. [in Russian].

4. Dyupre, V. (2007) *Da zdravstvuet vintazh! Naidite, nosite, lyubite ego!* [Long live the vintage! Find, wear, love it!] Moskva: Feniks. [in Russian].

5. Kibalova, L., Gerbenova, O., Lamarova, M. (1986) *Illyustrirovannaya entseklepediya mody* [Illustrated fashion encyclopedia] Praga: Artiya. [in Russian].

6. Klyain, N. (2005) *No Logo. Lyudi protiv brendov* [No Logo. People against brands] Moskva: Dobraya kniga. [in Russian].

7. Kozlova, E. E. (2007) *Vintazh – odna iz osnovnyih tendentsiy sovremennoy modyi* [Vintage is one of the main trends of modern

fashion.] // TRUDY SPBGIK. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/vintazh-odniz-osnovnyh-tendentsiy-sovremennoy-mody> (data obrascheniya: 17.03.2019). [in Russian].

8. Kozlova, T. V. (2005) *Kostyum. Teoriya khudozhestvennogo proektirovaniya* [Theory of artistic design] Moskva: MG TU im. A.N. Kosygina. [in Russian].

9. Kotorn, N. (1998) *Istoriya mody XX vek* [Fashion history of the twentieth century] Moskva: Trivium. [in Russian].

10. Kuramshina, Yu.V. (2014) *Vpered, v proshloe!»: moda na vintazh v sovremennoy kulture* ["Forward, to the past!": Vintage fashion in contemporary culture] Uchenye zapiski Tavricheskogo natsionalnogo universiteta im. V.I. Vernadskogo Seriya «Filosofiya. Kulturologiya. Politologiya. Sotsiologiya». Tom 27 (66). [in Russian].

11. Moda i stil'. *Sovremennaya entsiklopediya* [Fashion and style. Modern Encyclopedia] (2003) Moskva: Avanta. [in Russian].

12. Nikolaeva, T.V., Nikolaeva, T.I., Baranova, A.I. (2018) *Kompleksne dizain-proektuvannya* [Comprehensive design] Tutorial. Kyiv: KNUTD. [in Ukrainian].

13. Nann, Dz. (2003) *Istoriya kostyuma. 1200-2000* [The history of costume. 1200-2000] Per. s angl. Moskva: Astrel', AST. [in Russian].

14. Orlenko, L. V. (2013) *Terminologicheskii slovar' odezhdy* [Glossary of clothes] Moskva: Legprombytizdat. [in Russian].

15. Oficial'nyj sajt zhurnala «VOGUE» [Site of journal «VOGUE»]. URL: <https://www.vogue.ru/fashion> (data obrascheniya: 17.03.2019).

16. Chuprina, N. V. (2014). Vintazh yak tendenciya suchasnoyi industriyi mody. [Vintage as trend of modern fashion industry]. *Kulturno-mysteczke seredovyshhe: tvorchist` ta texnologiyi*. NAKKKiM. [in Ukrainian].

17. Zeling, Charlotta. (2003) *Moda. Vek model'ero*v [Fashion. Century fashion] Moskva: Trivium. [in Russian].

18. Veenstra, A. and Kuipers, G. (2013), It Is Not Old-Fashioned, It Is Vintage, Vintage Fashion and The Complexities of 21st Century Consumption Practices. *Sociology Compass*, 7: 355-365.

19. DeLong, M., Heinemann, B. & Reiley, K. (2005) Hooked on Vintage! *Fashion Theory*, 9:1, 23-42.

20. Pryce, Maggie (2014) *New Crafts: Decoupage*. United Kingdom: Lorenz Books, 96.

ХУДОЖЕСТВЕННО КОМПОЗИЦИОННЫЕ ОСОБЕННОСТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ЭЛЕМЕНТОВ СТИЛЯ ВИНТАЖ В ДИЗАЙНЕ СОВРЕМЕННОЙ ОДЕЖДЫ

НИКОЛАЕВА Т.В., ГАЕВАЯ И.Л., ДАВИДЕНКО И.В.
Киевский национальный университет технологий и дизайна

Цель. Исследование исторического опыта и современных тенденций развития винтажного стиля в дизайне одежды и аксессуаров, определение методов творческой трансформации поверхности материалов и элементов декора, с целью использования при дизайн-проектировании перспективных коллекций одежды.

Методика. Используются современные методы историографического, литературно-аналитического, системно-структурного анализа, а также методы классификаций средств художественно-композиционного формообразования элементов отделки и

ARTISTIC AND COMPOSITIONAL FEATURES OF THE USE OF VINTAGE STYLE ELEMENTS IN MODERN CLOTHES DESIGN

NIKOLAEVA T.V., HAIOVA I.L., DAVYDENKO I.V.
Kyiv National University of Technologies and Design

Purpose. Research of historical experience and modern trends of the vintage tendencies in design of clothing and accessories, determining methods for creative transformation of materials' surfaces and decorative elements to be used in forward-looking fashion collections.

Methodology. Scientific research uses modern methods of historiographical, literary and analytical, system-structural analysis as well as methods of classification of the artistic and compositional transformation means applied to decorative elements and complements to costume.

дополнений костюма.

Результаты. Проведено исследование исторических предпосылок возникновения стиля винтаж и перспективных направлений его развития. Выполнен анализ использования винтажных элементов в современной одежде. Проанализирован ассортимент декоративных элементов и дополнений костюма разных модных стилей XX века. Рассмотрены техники обработки материалов для создания винтажных эффектов в современном костюме.

Научная новизна. Научная новизна заключается в освещении генезиса развития винтажного стиля и перспективных направлений дальнейшего развития стиля винтаж в современной одежде, а также разработке классификации средств создания эффекта старинных материалов и дополнений костюма.

Практическая значимость. Результаты научной работы могут быть использованы в учебном процессе подготовки дизайнеров-стилистов и практической деятельности современных художников-модельеров и дизайнеров одежды. По результатам проведенных научных исследований создана современная коллекция аксессуаров.

Ключевые слова: художественное моделирование, аксессуары, отделка, эффекты изношенности, модные тенденции.

Results. The study of the historical background of vintage style and promising directions of its development was done. The analysis of the use of vintage elements in modern clothes was performed. The assortment of decorative elements and costume additions of various fashion styles of the 20th century was analyzed. Technology of material processing for creating vintage effects in a modern costume was considered.

Scientific novelty. The presented research results have some scientific novelty in coverage of the genesis of vintage style development and perspective directions of the further development of the use of elements of vintage in modern clothes, as well as the classification of means for achieving the effect of vintage materials and additions to the costume.

Practical significance. The results of scientific work can be used in the training process of designers-stylists and practical activities of contemporary artists, designers and fashion-designers. As a result of the research a modern collection of accessories was created.

Keywords: artistic modeling, accessories, decoration, effects of wear, fashion trends.

ІНФОРМАЦІЯ ПРО
АВТОРІВ:

Ніколаєва Тетяна Вадимівна, канд. техн. наук, професор, завідувач кафедри художнього моделювання костюма, Київський національний університет технологій та дизайну, ORCID 0000-0003-2236-3681, **e-mail:** nikolaevatd@gmail.com

Гайова Інна Лаврентіївна, старший викладач кафедри художнього моделювання костюма, Київський національний університет технологій та дизайну, ORCID 0000-0003-3774-8963, **e-mail:** innagayova@ukr.net

Давиденко Ірина Володимирівна, доцент кафедри художнього моделювання костюма, Київський національний університет технологій та дизайну, ORCID 0000-0002-6355-900X, **e-mail:** irinedavidenko@gmail.com

Цитування за ДСТУ: Ніколаєва Т. В., Гайова І. Л., Давиденко І. В. Художньо-композиційні особливості використання елементів стилю вінтаж в дизайні сучасного одягу. Art and design. 2019. №1. С. 127-139.

<https://doi.org/10.30857/2617-0272.2019.1.11>

Citation APA: Nikolaeva, T. V., Haiova, I. L., Davydenko, I. V. (2019) Artistic and compositional features of the use of vintage style elements in modern clothes design. Art and design. 1. 127-139.